

Od Starog placa do svjetskog prvenstva

Bejbolaši Krupe. Snimka iz 1935. g. na Spinutu ispred crkvice Gospe od Spinuta. U tamnim dresovima igrači koji su igrali za stare, a u svjetlim igrači koji su igrali za mlade. Stoje slijeva: Bogoslav Bavčević, Stanko Kaliterna, Živko Petrović, Vinko Reić, Relja Vlak, Arsen Senjanović, Miljenko Marčić, Jozo Lozić i Frane Viculin. Čuče slijeva: Dušan Gusina, Josip- Bepo Radica, Marin Matošić, Nikica Koceić, Mate Viculin, Mile Kukoč, Ante Matošić-Mleci i Gojko Ivančić. Leže slijeva: Božidar Kučić i Sergije Petrović.

Bejzbol, tu atraktivnu i zanimljivu športsku igru donijeli su u Split američki mornari u prosincu 1918. godine. Završetkom I. svjetskog rata u splitskoj luci bili su stacionirani ratni brodovi Francuske, Italije, Velike Britanije i SAD-a. Mornari s njihovih brodova izlazili su u grad tražeći zabavu i razonodu, a neki i razbibrigu u športskim aktivnostima. Tako su američki mornari s ratnih brodova Pittsburgh i Olympia počeli na Starom placu (igralište Hajduka) igrati svoju omiljenu igru – bejzbol. Tijekom vremena mornari su svoje utakmice znali odigrati i u predigri nogometnih utakmica koje bi Hajduk odigravao protiv britanskih mornara.

Bejzbol u Splitu, na Spinutu 1934. godine

Splitski mladići brzo su prihvatili ovaj novi šport i počeli ga igrati po leđinama Splita. Bejzbol postaje sve popularniji, pa se osnivaju tzv. ulični klubovi: Marjan, Baščun, Mosor, Slaven i drugi. Osim tih uličnih klubova, i dva postojeća splitska športska društva, Hajduk i Borac, osnivaju svoje bejzbol sekcije.

Veliki doprinos razvoju bejzbola u Splitu dao je zapovjednik savezničke mornarice s broda Olympia, američki admiral Philip Andrews. Bio je veliki zaljubljenik u šport, posebno u bejzbol. Pomogao je darivanjem športske opreme novoosnovanim bejzbol klubovima, odnosno sekcijama, ne samo u Splitu, već i u Omišu, Sinju i Imotskome. Zanimljivo je da je oprema za bejzbol, preko Kršćanske međunarodne humanitarne organizacije (Y.M.C.A.), poslana i Građanskom u Zagreb, ali nema saznanja da se bejzbol u to vrijeme tamo igrao.

Intenzivno igranje bejzbola trajalo je dok su američki brodovi boravili u splitskoj luci.

Nakon potpisivanja mirovnog ugovora u Rapallu 12.XI.1920., američka flota u travnju 1921. napušta Split i time dolazi do stagnacije igranja bejzbola. Neki od zaljubljenika bejzbola ponovno oživljavaju ovu igru na Spinutu 1934. Tako se te godine rodio Baseball klub Krupa, prvi registrirani bejzbol klub u Kraljevini Jugoslaviji. Njegova aktivnost trajala je do 1941. kada se, nakon okupacije Splita od talijanske vojske i početka II. svjetskog rata, potpuno ugasila.

Tekst: MLADEN CUKROV

U prosincu 1918. godine mornari s američkih ratnih brodova počeli su igrati bejzbol na Starom placu. Ova nepoznata igra zainteresirala je Splitskane te je tako započela povijest bejzbola u Hrvatskoj koja je kulminaciju doživjela organizacijom svjetskog prvenstva 2009. godine

Nakon Hajduka, na legendarnom Starom placu udomili su se, uz ragbijaše, bejzballaši splitske Nade. Detalj s utakmice protiv vječitih rivala iz Karlovca 2013. godine.

1992	- NADA	- Split
1993	- ZAGREB	- Zagreb
1994	- OLIMPIJA	- Karlovac
1995	- OLIMPIJA	- Karlovac
1996	- ZAGREB	- Zagreb
1997	- OLIMPIJA	- Karlovac
1998	- OLIMPIJA	- Karlovac
1999	- OLIMPIJA	- Karlovac
2000	- KELTEKS	- Karlovac
2001	- HAŠK	- Zagreb
2002	- KELTEKS	- Karlovac
2003	- KELTEKS	- Karlovac
2004	- NADA	- Split
2005	- NADA	- Split
2006	- KELTEKS	- Karlovac
2007	- KELTEKS	- Karlovac
2008	- ZAGREB	- Zagreb
2009	- OLIMPIJA	- Karlovac
2010	- NADA	- Split
2011	- ZAGREB	- Zagreb
2012	- NADA	- Split
2013	- OLIMPIJA	- Karlovac

Nakon II. svjetskog rata u Splitu su mladići igrali tzv. benze što je bila iskrivljena verzija bejzbola. Ovu zanimljivu igru splitski mladići igrali su otprilike do 1958. kada se Split počeo naglo širiti i kada je bilo sve manje prikladnih ledina za igranje na benze.

Vinko Milas i Rajko Kraljević, profesori Škole učenika u privredi u Solinu, ponovno su 1972. pokrenuli bejzbol. Sjetivši se u jednom razgovoru da su kao djeca igrali benze u predjelu Splita zvanom Pojišan, svoje su učenike tijekom nastave tjelesnog odgoja upoznavali s bejzbolom. Ti učenici, zajedno sa svojim profesorima, osnovali su 1974. Baseball klub Salona koji je te iste godine svoje sjedište iz Solina prenio u Split.

Zaslugom Slovenca Karla Tavčara iz Trsta dolazi do suradnje s Talijanskim bejzbol savezom (FIBS) koji u sljedećih nekoliko godina intenzivno pomaže razvoj bejzbola u Splitu, odnosno bivšoj Jugoslaviji. Prva povišna bejzboalaška utakmica odigrana je u Splitu 9. rujna 1978. godine između Baseball kluba Nada (bivša Salona) i Baseball kluba Ježice iz Ljubljane u kojoj su Splićani uvjerljivo pobijedili rezultatom 20-1. Tako je započeo razvoj bejzbola u Jugoslaviji...

Nada – prvi prvak

Učestali su međusobni susreti te su održana i dva turnira (u Ljubljani i Splitu) na temelju kojih je 1980. godine Nada proglašena prvim neslužbenim prvakom Jugoslavije u bejzbolu. Na drugom neslužbenom prvenstvu Jugoslavije 1981. sudjelovali su klubovi: Ježica, Gunclje i Zajčki iz Ljubljane te Nada iz Splita. Prvenstvo je odigrano turnirski u dva dijela, a Nada je ponovno postala prvak.

Ovi klubovi osnovali su radnu grupu nazvanu Nacionalna komisija, koja se brinula o daljnjem razvoju bejzbola u Jugoslaviji. Nacionalna komisija je radila na organiziranju prvenstva Jugoslavije te je usvojila Pravilnik natjecanja. Na prvenstvu Jugoslavije 1982. sudjeluju još dva kluba – „Donat“ iz Zadra i „Golovec“ iz Ljubljane.

Predstavnici Europske bejzbol federacije (CEB) na čelu s predsjednikom Brunom Beneckom, boravili su u Splitu i Beogradu od 5. do 8. prosinca 1982. gdje su vo-

dili razgovore o daljnjem razvoju bejzbola u Jugoslaviji. U Beogradu je dogovorena suradnja s Jugoslavenskim olimpijskim komitetom. Razgovore je u ime Jugoslavenskog olimpijskog komiteta vodio glavni tajnik Časlav Veljić.

Povijesni datum za jugoslavenski bejzbol svakako je 1. srpnja 1983. kada je na kongresu Svjetske bejzbol federacije (IBAF, nekad AINBA), održanom u Antwerpenu, Jugoslavija primljena u članstvo. Kao predstavnik jugoslavenskih klubova na tom Kongresu sudjelovao je Danijel Seršić iz Splita koji je u Nacionalnoj komisiji bio zadužen za međunarodnu suradnju. Veliki doprinos da Jugoslavija postane član AINBA-e, dao je predsjednik Talijanskog bejzbol saveza Bruno Beneck.

Hrvatska 18. na svijetu

Tijekom 1983 osnivaju se klubovi Turbine u Karlovcu, Varaždin 1181 u Varaždinu kao i Baseball klub Zagreb. Na sastanku svih jugoslavenskih bejzbol klubova održanom u Zagrebu 24. ožujka 1984. dogovoreno je da se Nacionalna komisija reorganizira na način da joj članovi postanu predstavnici svih bejzbol klubova u Jugoslaviji. Komisija je dobila naziv Nacionalna komisija za baseball i softball, sa sjedištem u Splitu. Za predsjednika je izabran Edo Deković, predsjednik Baseball kluba Nada.

Hrvatski baseball savez utemeljen je 1986., a službeno registriran 1989. sa sjedištem u Zagrebu. Osim prvenstva Jugoslavije, do 1991. igrana su i republička prvenstva Slovenije i Hrvatske.

Nakon što se Hrvatska osamostalila, prvo prvenstvo Hrvatske odigrano je 1992., a momčad Nade osvojila je prvo mjesto i tako postala prvi prvak neovisne Hrvatske. Kako bi se podigla kvaliteta bejzbola, 1998. organizira se tzv. Interliga u kojoj osim hrvatskih, sudjeluju klubovi iz Slovenije, Mađarske i Srbije. Od hrvatskih klubova, u natjecanju Interlige najuspješnija je momčad Karlovca sa 5 naslova prvaka, zatim Zagreb

Mladen Sasso – rođen 1968., legenda splitskog i hrvatskog bejzbola. Počeo je igrati za prvu momčad sa 15 godina daleke 1983. i još uvijek žari i pali na bejzbol terenima. Bio je i prvi profesionalac iz Hrvatske koji je 1993. igrao za Wien Bulldogs iz Beča. Svoju igračku karijeru oplemenio je nastupima za reprezentaciju Hrvatske na mjestu bacača (pitchera).

sa 4, Split sa 2 i Varaždin s jednim naslovom.

Danas se bejzbol natjecanja u Hrvatskoj odigravaju u četiri kategorije - od mladeži, kadeta, juniora do seniora. Hrvatski klubovi i reprezentacija ostvarili su zavidne rezultate u Europi. Reprezentacija Hrvatske sudjeluje na međunarodnim natjecanjima prvenstva Europe od 1992. godine, a najbolji plasman bio je izvanredno osmo mjesto.

Od 1992. godine počinju sudjelovati i hrvatski klubovi u CEB-a kupu, kao i drugim europskim natjecanjima. Veliko priznanje Hrvatska je dobila 2009. godine kada je grad Zagreb bio jedan od domaćina svjetskog prvenstva u bejzbolu. U ovoj zagrebačkoj grupi natjecali su se, uz Hrvatsku, Nikaragva, Japan i Velika Britanija. Hrvatska bejzbol reprezentacija bila je 18. na svijetu, što je svakako hvale vrijedno.

Danas je bejzbol prepoznatljiv šport u Hrvatskoj, tako da su se pojavili novi klubovi u Čakovcu, Osijeku, Samoboru, Sisku, Šibeniku i Velikoj Gorici.

LITERATURA:

Mladen Cukrov Nima baluna do baseball baluna, Baseball klub Nada, Split 2009.

Hrvatska bejzbol reprezentacija je već prepoznata u Europi po dobrim igrama i rezultatima.

